

HAPTONOMISCH **HC**ONTACT

Nr. 2 - 20^e jaargang - juni 2009

In memoriam Ronald Jansma

Haptotherapie, wat is de kern?

**Kennis uitwisselen:
opzet van netwerken haptonomie**

ELMED[®] *Line*

De Elmed Line haptonomie behandelbanken zijn in samenwerking met haptonomen ontwikkeld en munten uit in gebruiksgemak en functionaliteit.



Vraag onze uitgebreide catalogus.

Haptonomie bank Standaard

2-Delig verstelbare bank. Afmetingen 80 x 200 cm. Hoogte incl. matras max. 95 cm. Compleet met speciale hapto-matras.

Haptonomie bank 2-delig elektrisch

De uitvoering van deze bank is geheel gelijk aan de Standaard bank, echter met voet- of handbediening naar keuze; elektrisch of hydraulisch in hoogte verstelbaar. Compleet met speciale hapto-matras.



ELECTRO  **MEDICO**

Service en kwaliteit in dienst van uw praktijk.

Electro Medico Nederland bv
Pr. Marijkestraat 4 - 8, 2404 BC Alphen a/d Rijn
Tel. 0172 - 47 50 41, Fax 0172 - 49 17 28
Mail verkoop@electromedico.nl
www.electromedico.nl

Redactioneel Kennis delen <i>Cecile den Herder</i>	Pagina 5
Achtergrond Haptotherapie: wat is de kern? <i>Bob Boot</i>	Pagina 7
In memoriam Ronald Jansma, herinneringen van een collega en een studente <i>Els de Graaf, Jolanda Oldenhavé</i>	Pagina 7
Voor u gelezen <i>De wind is ook een denkbeeld - interview met Piet Meeuse, auteur van Wind!</i> <i>Peter Henk Steenhuis, met toestemming overgenomen uit Trouw</i>	Pagina 17
Uit de praktijk Ervaring en theorie van de haptonomische benadering bij baby's die te veel huilen <i>Afke van der Werf-Brouwer</i>	Pagina 19
Van het Kenniscentrum Haptonomie <i>Margriet van Andel en Els Plooijs</i>	Pagina 23
Ingezonden brief Terug naar de eenvoud <i>Det Materman</i>	Pagina 29
Lidmaatschap VVH voor haptotherapeuten zonder vooropleiding in de gezondheids- of welzijnszorg <i>Helène Kleijburg, Tinka ten Klooster, Karin Marquering, Freda Oosting, Charlotte Stelder en Mart Blom</i>	Pagina 29



FysioLogic

Voor de mens in de praktijk

Wat LogicData onder de naam FysioLogic[®] ontwikkelde als software voor fysiotherapeuten die behoefte hebben aan een soepelopende administratie, is inmiddels uitgegroeid tot een **breed softwarepakket voor de gehele paramedische sector...**

...omdat

- LogicData in haar 25-jarig bestaan niet heeft stilgestaan.
- LogicData het belangrijk vindt, dat (para)medici hun tijd optimaal kunnen besteden aan hun kerntaken.
- LogicData het belangrijk vindt, dat (para)medici hun tijd en goede humeur niet moeten verliezen in een omslachtige en tijdrovende administratie.
- LogicData vindt, dat het niet moet uitmaken of een praktijk uit één of meerdere behandelaars bestaat.
- LogicData vindt, dat haar software ook zonder cursus toepasbaar moet zijn.

FysioLogic[®] is verkrijgbaar in twee versies:

- **FysioLogic[®] Basic** voor een eenvoudige praktijk.
- **FysioLogic[®] Plus** voor de grotere praktijk. FysioLogic Plus is ook interdisciplinair toepasbaar en daarmee bij uitstek geschikt voor groepspraktijken of medische centra en in een netwerk.



*Vraag gratis
en vrijblijvend
een persoonlijk
advies aan*

LogicData

Hof van Hoornwijk
Laan van Zuid Hoorn 51
2289 DC Rijswijk (ZH)
T 070 415 25 83
F 070 415 51 19
I www.logicdata.nl
E info@logicdata.nl

Al 25 jaar een begrip

LOGICDATA
ADVIESBURO - AUTOMATISERING

COLOFON

Uitgave

Stichting Haptonomisch Contact
KvK Utrecht 30181509
ISSN 0929-7723
www.haptonomischcontact.nl

Voorzitter Stichting

Paulien Pinksterboer, tel.0251-210707
voorzitter@haptonomischcontact.nl

Redactie

hoofdredacteur@haptonomischcontact.nl
Cecile den Herder, (035) 5416609
Wim Laumans, (035) 6561690
Mia van Lutervelt (070) 3500019
mvanlutt@planet.nl

Redactieadres

Zuidereind 29
3741 LG Baarn

Abonnementen en advertenties

Van der Veer Media
Tel. 035 5254558
Fax 035 5254652
vanderveer.media@hetnet.nl
Mob. 06 53610773

Uitgever

Wim van der Veer,
Blaricum

Prijs

Euro 27,50 per jrg. voor 4 nrs.

Kopijsluiting

Juninummer 2009: 30 april 2009

Kopij

Haptonomisch Contact verschijnt vier keer per jaar. Aan haptonomie gerelateerde artikelen, meningen, praktijkervaringen, informatie en nieuws kunt u sturen naar het redactieadres; indien mogelijk graag per e-mail. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van dit tijdschrift berust bij de redactie. Zij behoudt zich het recht voor om in overleg met betrokkene kopij in te korten of niet te plaatsen. De auteur blijft eindverantwoordelijk voor de inhoud van zijn/haar geschrift.

Losse nummers verkrijgbaar na overmaking van € 9 op bankrekeningnr. 97.13.66.497 t.n.v. Van der Veer Media, Blaricum. (Studenten)kortingen zijn onder bepaalde voorwaarden mogelijk.

© Alle rechten voorbehouden.

Overname van artikelen alleen na schriftelijke toestemming. Bij plaatsing na toestemming van de redactie dient Haptonomisch Contact te allen tijde als bron vermeld te worden.

Webdesign en onderhoud

webmaster@haptonomischcontact.nl

Dit blad wordt gedrukt op 130 grams Biotop chloorvrij papier.

Cecile den Herder

Kennis delen ziet de redactie als een van de belangrijkste taken van ons vakblad. Kennis als een dynamisch proces, iets wat continu in ontwikkeling is. Met de publicatie van gedachtes en ideeën van vakgenoten hopen we u, de lezer, te enthousiasmeren en aan te zetten tot reflectie en uitwisseling van ideeën. En misschien krijgt u vervolgens de geest en neemt u zelf de pen ter hand ...

Het openingsartikel van Bob Boot is in ieder geval zo bedoeld: als aanzet tot een uitwisseling van ideeën over de kern van de haptotherapie. Geïnspireerd door Frans Veldman maar zeker ook door zijn contacten met collega's heeft hij zijn gedachtes op papier gezet.

Kennis uitwisselen is ook het doel van de nieuwe netwerken voor haptonomisch werkenden, Els Plooijschreef er in ons vorige nummer al over. Mensen die werken op haptonomische basis met verstandelijk gehandicapten en haptonomisch geschoolde psychologen en pedagogen kunnen reageren op de oproep van het Kenniscentrum op bladzijde xx.

Det Materman is geen vakgenote maar wel een zeer geïnteresseerde lezere van ons blad en ervaringsdeskundige als cliënt. Zij reageert met haar ingezonden brief op de inhoud van ons blad en vertelt wat de haptonomie voor haar persoonlijk betekent. Daarmee zegt ze ook iets over de kern van de haptonomie. Verhalen van cliënten zoals deze kunnen ons evengoed inspireren in het nadenken over ons vak.

Verder staan we in dit nummer stil bij het verdrietige afscheid van Ronald Jansma die op 28 maart jongstleden overleed. Zijn kennis en ervaring als

haptotherapeut, als docent en als mens zal voortleven in de harten van alle mensen die hem hebben gekend en die van hem hebben geleerd. We laten twee mensen aan het woord over hun persoonlijke herinneringen aan hem.

De redactie wenst u een mooie zomer en ziet uw reacties met plezier tegemoet.

Blijft onderstaande advertentie erin staan?

**Bent u onze
nieuwe
eindredacteur?**

**Mail: hoofdredacteur@haptonomischcontact
of bel: Wim Laumans (035) 656 16 90**

Achtergrond

Haptotherapie, wat is de kern?

Bob Boot

Wat is haptotherapie? Die vraag wordt ons haptotherapeuten vaak gesteld. Cliënten bijvoorbeeld willen daar een bevredigend antwoord op om te bepalen of deze vorm van therapie wat voor hen is. Maar ook anderen, leken én professionals, horen steeds vaker van haptonomie en haptotherapie en zijn benieuwd wat het is. Het is niet gemakkelijk daar een kort en duidelijk antwoord op te geven, maar in de loop van het werkzame leven vindt iedere collega daar zijn of haar woorden voor. Het lukt ons denk ik steeds beter om de kern van de haptotherapie te verwoorden naar de buitenwereld. Aan de andere kant hoor en lees ik ook omschrijvingen waaruit het tegendeel blijkt. Het verwoorden van de inhoud van ons vak vraagt voortdurende zorgvuldige aandacht. We zijn als professionals verplicht duidelijk te zijn over hetgeen we doen. Dat impliceert een steeds doorgaand proces van nadenken en reflecteren over het vak. In dit stuk wil ik mijn gedachten hierover, zoals ze op dit moment zijn, graag beschrijven, in de hoop dat het collegae inspireert hetzelfde te doen. Met het weergeven van mijn gedachten hoop ik een aanzet te geven tot het gezamenlijke proces van reflectie over ons vak.

Een vraag die haptotherapeuten, om bovenstaande redenen, zichzelf zouden moeten stellen is mijns inziens de volgende: Wat is **de essentie** van haptotherapie? Of: wat is nou de kern van wat we doen? Die vraag is misschien moeilijker te beantwoorden dan de vraag wat haptotherapie in algemene zin is. Als we echter voor onszelf de essentie kunnen verwoorden, kunnen we ook aan buitenstaanders duidelijker aangeven wat het vak inhoudt.

Ook bij mij heeft de vraag naar de essentie van ons vak zich vaak opgedrongen en blijft dat doen. Ik denk daar een steeds nauwkeuriger antwoord op te hebben. Mijn antwoord is in de afgelopen tientallen jaren niet altijd hetzelfde geweest. Er zit een zekere ontwikkeling in. Het lijkt er wél op of er in de loop van de tijd, door studie, discussie en ervaring, steeds meer duidelijkheid komt en de kern zichtbaar wordt.

Van meet af aan was het me duidelijk dat haptotherapeuten geen behandelaars (in de engere zin van het woord) zijn, mensen die oplossingen aandragen, adviezen geven, of het goed voor anderen weten. Haptotherapie is ook geen techniek of truc waarmee mensen beter gemaakt worden, noch een plek waar mensen trucjes leren om zich anders of beter voor te doen. Haptotherapie is zeker ook geen ontspanningstherapie of relaxatietechniek.

Maar wat is haptotherapie dan wel?

Mijn gedachten hierover zijn onder meer het resultaat van het lezen en herlezen van de werken van Frans Veldman Sr, met als finale inspiratie zijn laatste werk ‘Levenslust en levenskunst’. Ook heb ik me laten inspireren door gedachtewisselingen met mijn collega en praktijkgenoot Frans Kok, de inspirerende interviews met vier collegae, de discussies binnen de Commissie Wetenschap en Onderzoek van de VVH, waar ik reeds enige jaren deel van uitmaak, en natuurlijk de artikelen uit het tijdschrift Haptonomisch Contact. Vele andere inspiratiebronnen blijven hier ongenoemd, maar zijn niet minder belangrijk geweest.

Wat is de essentie van haptotherapie?

Haptotherapie is geen klachtgerichte therapie, ook al komen cliënten wel met bepaalde vragen of klachten binnen en streven we ernaar dat die vragen aan het einde van de begeleiding beantwoord zijn of de klachten verminderd of verdwenen zijn. Haptotherapie richt zich niet primair op de klachten, maar op de persoon en zijn ontwikkeling. Het doel is dan ook om de cliënt te begeleiden in een volgende stap in zijn ontwikkelingsproces. Door deze psychologische groei wordt het de cliënt mogelijk om zich bewust te zijn van zijn eigen verlangens en (werkelijke) behoeftes en om datgene wat het leven vraagt zodanig tegemoet te kunnen treden dat hij trouw kan zijn aan zichzelf en zijn waarden en normen. In dat geval zal diegene keuzes maken die dichterbij zijn wezen liggen, waardoor klachten zullen afnemen en vragen zullen worden beantwoord. Vaak zijn de levensomstandigheden echter zodanig (geweest) dat die ontwikkeling is gestagneerd en therapeutische begeleiding gewenst is.

De mens kan zich, vanaf zijn ontstaan, onder de juiste omstandigheden ontwikkelen tot een zelfstandig, verantwoordelijk persoon. Het begrip ‘persoon’ definieer ik in navolging van Veldman als: “een volwaardig menselijk wezen, autonoom, met rede begaafd, zich bewust gedragend en handelend *op verantwoorde wijze*, dat wil zeggen: zich verantwoordelijk wetend en achtend voor zijn gedrag, handelingen en prestaties. Als zodanig, de mens die ten opzichte van anderen, onvoorwaardelijk de verantwoording op zich neemt in handeling, woord en gebaar van zijn zijns- en handelwijze binnen het kader van de *intermenselijke contacten en relaties*; in overeenstemming met zijn persoonlijke *authenticiteit*.”

In die ontwikkeling doorloopt ieder mens idealiter verschillende opeenvolgende ontwikkelingsstadia. Die ontwikkeling verloopt soms vloeiend, maar kan ook grillig zijn en is vaak niet volledig. Een essentiële en onmisbare bijdrage aan die

ontwikkeling en het doorlopen van die stadia is affectieve bevestiging van de belangrijkste volwassenen, meestal de ouders. Deze bevestiging maakt het mogelijk dat een kind zich veilig kan hechten, waarna een adequate onthechting en een groei naar autonomie en verantwoordelijkheid vanuit zelfbewustzijn en basisvertrouwen kan plaatsvinden. Rationele bestaansbevestiging, een verstandelijke bevestiging van het bestaan van iemand is daartoe niet voldoende, wel een minimum. Het minimale recht om er te mogen zijn, een plaats te hebben op de wereld en waardering te krijgen voor wat je betekent, moeten gerespecteerd worden. Affectieve (zijns-)bevestiging gaat verder. Daarin kunnen we elkaar laten voelen dat we er toe doen om wat we zijn. In zijn boek 'Levenslust en levenskunst' beschrijft Veldman de verschillende vormen van bevestiging heel genuanceerd. Ik ga hier niet dieper op alle vormen in, maar zal vanwege het belang voor haptotherapeutische begeleiding het begrip affectieve bevestiging wel toelichten.

Bestaanswijzen en zijnswijzen

De bovengenoemde ontwikkelingsstadia worden in de haptonomie en de haptotherapie onderscheiden in **bestaanswijzen** en **zijnswijzen**. In termen van Veldman: De Bestaanswijzen *extentus insensus* en de *extentus rationalis* en de Zijnswijzen *extentus affectus* en de *extentus concentus* (Veldman 2007, pag. 307ev).

Er bestaat een duidelijk verschil tussen 'bestaan' en 'zijn'. Bestaan is in feite niet veel meer dan in leven blijven, overleven, voldoen aan de eisen die het leven van ons vraagt. In dit ontwikkelingsstadium is de mens geneigd zich voortdurend aan te passen en compromissen te sluiten ten koste van zichzelf. 'Zijn' duidt meer op een verdieping daarvan. Een wijze van 'zijn' overstijgt een wijze van 'bestaan', omdat het daarin niet uitsluitend meer gaat om de strijd om het bestaan, de zoektocht naar erkenning en de neiging zich voortdurend waar te maken. Nee, bij een wijze van 'zijn' is er sprake van een leven vanuit degene die je in wezen bent, vanuit je essentie. Leven ook vanuit affectiviteit.

In de strijd om het bestaan is het hoogst haalbare zelfverwerkelijking, terwijl bij het leven op zijnsniveau meer gaat om zelfverwezenlijking. Bij zelfverwezenlijking is er sprake van een groei naar psychische volwassenheid, autonomie en authenticiteit. Op zijnsniveau kunnen we leven in affectiviteit, in contact met het eigen gevoelsleven en in contact met de omgeving en de mensen om ons heen. Op deze manier is het mogelijk het goede in onszelf en in de ander aan te spreken, zonder voorwaarden. Bovendien kunnen we dan een vermogen aanboren waarin we elkaar als mens weten te bevestigen. Martin Buber zegt dat als volgt: 'Het leven van de mens met de medemens heeft een dubbele en unieke basis: ten eerste het verlangen dat iedere

mens heeft om bevestigd te worden zoals hij is, dan wel kan worden; vervolgens het aangeboren, in aanleg gegeven, vermogen de evenwaardige medemens op deze wijze te bevestigen.' (In Veldman, 2007, pag. 44)

Als de omstandigheden ertoe hebben geleid dat de ontwikkeling is gestagneerd of onvolledig is geweest, kan het zijn dat die ontwikkeling door haptotherapeutische begeleiding weer in beweging wordt gebracht. In die begeleiding spelen vergelijkbare processen een rol als bij de ontwikkeling die kan plaatsvinden vanaf de geboorte van een kind. Ook bij haptotherapie is affectieve bevestiging een essentieel aspect van de begeleiding.

Affectieve (zijns-)bevestiging

Een essentieel aspect van haptotherapeutische begeleiding is, zoals eerder gezegd, de affectieve bevestiging. In het oprechte, betrouwbare, transparante op de cliënt afgestemde fysieke contact wordt voor de cliënt voelbaar dat hij er mag zijn zoals hij is en mag voelen wat hij voelt. Niets is zo bevestigend als een goede aanraking, waarbij de term aanraking niet begrepen moet worden vanuit een instrumenteel, objectiverend contact van een lichaam als ding. Een bevestigende aanraking is een voelbaar contact vanuit oprechte betrokkenheid en aandacht, vrijlatend en zuiver. Hierin wordt de waarde van het bestaan ondubbelzinnig voelbaar.

De bevestiging zorgt ervoor dat de cliënt zijn gevoelens durft toe te laten, ook als die pijnlijk of kwetsbaar zijn, zich gewaar wordt van zichzelf en zijn gevoelens, dat die er mogen zijn en dat hij het vertrouwen krijgt dat die gevoelens iets zeggen over wie hij is, wat zijn verlangens en behoeftes zijn en dat die richting mogen en kunnen geven aan zijn handelen en de keuzes die gemaakt kunnen worden. Affectieve (zijns-) bevestiging is essentiële voeding voor het voelen en het gevoelsleven, waardoor zich zelfbewustzijn en vertrouwen ontwikkelt en waardoor de bevestigde persoon in zijn doen en laten trouw kan blijven aan zichzelf. Een voldoende bevestigd persoon kan het lief en het leed van het leven zonder vrees tegemoet treden.

Het gevaar dat hierbij op de loer licht is het gevaar van valse hoop. Niet ieder gevoel dient bevestigd te worden. Als een bepaald gevoel bijvoorbeeld een afweer is van een onderliggende emotie, dan wordt die afweer bevestigd. Haptotherapeuten moeten derhalve heel goed weten over welke gevoelens het gaat, waar ze vandaan komen en hoe ze te begrijpen zijn. Haptotherapeuten dienen verstand te hebben van voelen om hun cliënten op de juiste wijze te bevestigen. Anders belandt de cliënt van de regen in de drup.

Rekening houdend met de haken en ogen waar ook Ingeborg Bosch (2003, 2004) in haar boeken over schrijft, zoals valse hoop en valse macht, is en blijft de affectieve bevestiging een essentieel aspect van de haptotherapeutische begeleiding van een cliënt naar een volgende ontwikkelingsfase. Deze vorm van bevestiging gaat verder dan de rationele bestaansbevestiging die in vele andere therapievormen ook wordt gegeven. Daarbij wordt de mens bevestigd in zijn persoonlijke kwaliteiten en bekwaamheden. Kortom, om wat hij doet.

In de affectieve (zijns-)bevestiging wordt het wezen van de mens bevestigd, het belang van zijn aanwezigheid om wie hij is, los van wat hij doet. Daarmee onderscheidt haptotherapie zich mijns inziens van andere vormen van therapie.

Ik kreeg enige tijd geleden een vrouw van 35 jaar in begeleiding. Zij was verwezen door een psychotherapeut waarmee ik veel samenwerk. Haar geschiedenis is er een van emotionele en affectieve verwaarlozing. Ze komt uit een gezin waarin affectiviteit niet aan de orde was. De psychotherapeut gaf aan dat deze vrouw na een therapie van enige jaren goed inzicht heeft gekregen in haar geschiedenis, maar nog steeds niet goed kon voelen. Hij heeft haar naar zijn zeggen verbaal en rationeel bevestiging gegeven, maar verwijst haar nu naar haptotherapie omdat, volgens hem, de bevestiging ook voelbaar moet zijn om een volgende stap te maken in de ontwikkeling. Affectieve bevestiging kan haar verder helpen.

Onvoldoende affectieve bevestiging heeft tot gevolg dat er zich niet een gevoelsgeïntegreerde basisstaat van veiligheid en zekerheid heeft kunnen ontwikkelen. Dat leidt ertoe dat die persoon blijft steken in zijn ontwikkeling en niet kan groeien naar een ontwikkelingsstadium waarin sprake is van zelfbewustzijn, autonomie en verantwoordelijkheid voor zichzelf en anderen. De extentus rationalis kan niet worden bereikt, dan wel worden overstegen.

Hechting en ont hechting

Een van de meest essentiële fundamenten voor het ontwikkelen van een gevoel van basisveiligheid en basiszekerheid is het ontstaan van een veilige hechting. Hechting dient hierbij niet begrepen te worden als een band van affectieve afhankelijkheid, maar als een natuurlijke neiging, het verlangen, de behoefte van een mens om de nabijheid van een specifiek persoon te zoeken. Het is een natuurlijk gegeven, in aanleg aanwezig, een zoeken naar zekerheid en veiligheid en het vinden van affectieve bevestiging. Dat zijn psychische voedingsstoffen. ‘Elk kind is als het ware van nature ingesteld om een hechte gevoelsrelatie aan te gaan met in ieder geval één specifiek persoon, de verzorger of opvoeder. Een kind dat zich aan iemand gehecht heeft, zal die persoon steeds opzoeken, ook als hij zijn omgeving gaat verkennen. Hoe beter de

hechting is verlopen, hoe veiliger het kind zich voelt om op onderzoek uit te gaan. Het kind weet immers dat er een persoon is die op hem let en hem beschermt en verzorgt.’ (Plooi, 2005)

Hechten komt hiermee te staan tegenover onthechting, een beweging naar autonomie en zelfstandigheid. Een kind dat zich veilig heeft gehecht aan de ouders of de volwassenen die daarvoor beschikbaar waren, kan zich vanuit dat gevoel verder ontwikkelen en zichzelf, zijn gevoelens en emoties en dat wat het leven voor hem meebrengt zonder vrees tegemoet treden. Een veilig gehecht kind blijft niet steken in de fight, flight, fright reactie, waarin leven eigenlijk altijd overleven is. Vanuit een veilige hechting kan de wereld verkend worden en kan een kind zichzelf definiëren waardoor het een identiteit kan ontwikkelen.

Onveilig gehechte kinderen kunnen zich niet of slechts deels naar hun ware aard ontwikkelen. Zij staan vreesvol in het leven, zijn voortdurend bezig rekening te houden met anderen, zich aan te passen en zich waar te maken. Het leven wordt bepaald door alertheid en op de hoede zijn. Dit staat de ontwikkeling van een eigen ‘ik’, een eigen individualiteit, in de weg. Onveilig gehechte kinderen kunnen, op eigen kracht, de extensus insensus niet overstijgen. Het gebrek of tekort aan affectieve bevestiging, het zich letterlijk en figuurlijk, niet gedragen weten door de ouders heeft ertoe geleid dat de ontwikkeling stagneert.

Een veilige hechting kan ontstaan wanneer de relatie met de verzorgers cq. ouders gekenmerkt wordt door affectieve bevestiging op basis van het vermogen van de ouders tot sensitiviteit en responsiviteit. Dat wil zeggen dat de ouders een gevoeligheid voor hun kind aan de dag leggen waarin ze hem willen zien voor wat hij is, wat hij echt nodig heeft en waarin ze een onvoorwaardelijke betrokkenheid laten voelen. Op die manier krijgt een kind het gevoel dat het belangrijk is voor zijn ouders, niet om wat hij doet maar om wie hij is. Responsiviteit wil zeggen dat de ouders op gepaste wijze reageren op de gevoelens van hun kind. Hiermee ervaart het kind dat zijn gevoelens er mogen zijn, dat erop wordt gereageerd en daarmee kan hij zichzelf spiegelen en een zuiver gevoelsleven ontwikkelen. Het voelen moet worden gevoed en daarvoor zijn ouders nodig waaraan een kind zich op een veilige manier kan hechten.

In het haptotherapeutische proces is het niet anders. Op het fundament van affectieve bevestiging kan zich een proces van hechten en onthechten ontplooiën. In de veiligheid en de zekerheid biedende begeleiding kan de cliënt zichzelf verder ontwikkelen, waarbij de therapeut iemand is waarop kan worden teruggevallen. Gevoelens kunnen binnen die veilige relatie worden geëxploreerd en worden getoetst, worden bevestigd en geuit. Het voelen wordt gevoed en krijgt in die

gehechtheidsrelatie een fundament. Het doel van de therapie is niet het creëren van een afhankelijkheidsrelatie. In tegendeel, het doel is te allen tijde om de cliënt te gidsen naar een volgend stadium in de ontwikkeling zodat hij kan groeien naar autonomie in verbinding met zijn eigen gevoelsleven, met zijn medemens en de wereld om hem heen: zelfstandig, vrij en verantwoordelijk.

Na een begeleiding van anderhalf jaar nemen Manon en ik afscheid van elkaar en ik vraag haar wat er nou in haar is veranderd. Zij geeft aan dat zij zich in toenemende mate veilig voelt bij zichzelf en dat ze niet meer afhankelijk is van de aandacht of de mening van anderen. Ze kan voelen wat haar eigen verlangens en behoeftes zijn en waar haar grenzen liggen. Bovendien kan zij daar ook voor gaan staan. Maar het mooiste vond ze dat ze er voor anderen kan zijn zonder dat ze zichzelf opoffert. Ze kan intieme relaties aangaan waarin zowel zijzelf als de ander gedijen. Ze bloeit op in relaties terwijl dat voorheen een overlevingsstrijd was. "Ik kan de wereld in zonder vrees en kan me verbinden met anderen zonder bang te zijn dat ik daarin leegloop en ik weet dat ik anderen goed kan doen door er gewoon te zijn."

Maar wat is nu de kern van haptotherapie?

Haptotherapie is mijns inziens het gidsen van cliënten in de overgang van de ene ontwikkelingsfase naar de volgende, waarbij de affectieve bevestiging die de haptotherapeut in voldoende en voor elke cliënt gepaste mate biedt essentieel is. In iedere begeleiding van onze cliënten dient er sprake te zijn van een zekerheid en veiligheid biedende hechting, waardoor de cliënt de moed krijgt zijn gevoelens, behoeftes en verlangens gewaar te worden en serieus te nemen. Indien nodig kan de cliënt pijn tegemoet treden en verwerken, maar ook kan hij leren zijn gevoelens als kompas voor zijn doen en laten te gebruiken. Uiteindelijk zou dit alles moeten leiden tot het groeien naar een volgende fase van een natuurlijk ontwikkelingsproces wat door omstandigheden eerder niet heeft kunnen plaatsvinden. Het uiteindelijke doel van de begeleiding is onthechting, een groei naar autonomie, zekerheid en verantwoordelijkheid. De cliënt kan dan op eigen benen staan, voelend en verantwoordelijk voor zichzelf en anderen. Pas dan is het mogelijk het leven in en vanuit affectiviteit te leven.

Niet iedereen komt met dezelfde vragen, ieder mens heeft zich binnen zijn eigen mate kunnen ontwikkelen. De ontwikkelingsfase waarin de cliënt zich bij binnenkomst bevindt, bepaalt de begeleiding. De behoefte aan affectieve bevestiging en de wijze waarop het proces van hechting en onthechting zal verlopen, zal afhangen van het ontwikkelingsniveau van de cliënt. Een cliënt in de extentus insensus vraagt derhalve een andere begeleiding dan iemand in de extentus rationalis.

Het is de deskundigheid van de haptotherapeut om daar een juiste inschatting van te maken en zich een oordeel te vellen over wat juist die cliënt nodig heeft om zich op de juiste wijze te kunnen ontwikkelen en te groeien naar een volgende fase in zijn ontwikkeling. Daarnaast is het van belang een beeld te hebben van hetgeen bij die individuele cliënt haalbaar is.

Deze vorm van diagnosticeren is mijns inziens een belangrijk onderwerp voor overdenking en discussie in de toekomst. Voor de professionaliteit van het vak is haptonomisch diagnosticeren van groot belang. Het maakt de therapie transparanter, helderder en meer toetsbaar.

Tenslotte

Ik heb met dit stuk getracht om een beeld te geven van mijn idee over de kern van ons mooie vak: haptotherapie. Natuurlijk is dit niet dé waarheid maar wellicht is het een stuk dat iedere collega kan aanzetten tot nadenken over het vak en daardoor kan bijdragen aan verheldering en discussie.

Literatuur

Boot, B., Haptonomie, een kwestie van gevoel, 2004, Uitgeverij Archipel
Bosch, I., Illusies, over bevrijding uit de doolhof van destructieve emoties, 2004, Uitgeverij L.J. Veen
Plooi, E., Haptotherapie, praktijk en theorie, 2005, Harcourt Book Publishers
Veldman, F., Haptonomie, wetenschap van de affectiviteit, 1987, Uitgeverij Bijleveld ds

In Memoriam

Ronald Jansma

Els de Graaf, Jolanda Oldenhave

Op 28 maart 2009 is Ronald Jansma overleden, veel te vroeg en veel te plotseling. Ronald was haptotherapeut met een jarenlange ervaring en daarnaast een zeer gewaardeerde docent aan de Academie voor Haptonomie. Op de herdenkingsbijeenkomst op de Academie sprak Els de Graaf over Ronald als collega en vriend. Hieronder leest u haar verhaal. Yolanda Oldenhave, 4^e-jaars student, schrijft over haar herinnering aan Ronald als docent.

Els de Graaf

Ronald Jansma behoorde tot de pioniers in de haptonomie. Hij was vanaf het begin bij de Academie voor Haptonomie betrokken. In zijn werk als fysiotherapeut en later als haptotherapeut heeft hij de haptonomie altijd op een zorgvuldige en bekwame manier toegepast. We zullen Ronald op de Academie, voor de haptonomie in haar geheel en persoonlijk heel erg missen.

Rond het ziek zijn en het overlijden van Ronald hebben wij als docenten en medewerkers van de Academie al vele eigenschappen van Ronald genoemd: Ronald was een zorgzame man, zachtaardig, een man uit een stuk, echt... Dat was Ronald allemaal. Helemaal.

Maar Ronald was nog veel meer. En voor iedereen ook weer een beetje anders omdat iedereen zelf weer een beetje anders is.

Voor studenten en cursisten was Ronald een geweldige docent: kundig, betrouwbaar, vaderfiguur, projectiescherm, coach en soms therapeut.

Voor mij was Ronald ook heel speciaal.

Voor mij was Ronald een heel nabije collega.

Met Ronald heb ik heel veel samengewerkt.

Dat is lang geleden begonnen in de alfa-opleiding en later hebben we samen anderhalve therapieopleiding verzorgd. Daarnaast hebben we veel samen ontwikkeld op de Academie, zowel op inhoudelijk gebied van de haptonomie als beleidsmatige kwesties. Talloze vergaderingen hebben we voorbereid, doorgesproken en bijgewoond.

Ronald was een echte ambachtsman. Hij verstond zijn vak, dat kon je zien. Hij had echte haptonomische handen: warm, zacht, sterk en groot. Hij had ook verstand van zijn vak. Hij las veel en dacht daar op zijn rustige en bestendige manier diep over na.

Ik heb veel van hem geleerd:

Dat voelen tijd kost.

Dat wachten ook wat oplevert.

Dat therapie en het leven samen oplopen en dat je maar een klein stukje met iemand meeloopt.

Dat mensen echt allemaal heel erg verschillen.

Juist ook omdat wij zo verschilden, leerde ik beter luisteren en wachten.

En ontdekte ik dat er vele wegen zijn die naar Rome leiden.

En genoot ik ervan als ik je aan het werk zag, Ronald.

Maar de meest dierbare herinneringen heb ik aan onze autoritjes tussen Amersfoort en Doorn. Jij haalde en bracht me van en naar het station in Amersfoort. Alles bespraken we gedurende die ritjes. Waarom we nog steeds op de Academie werkten. Waarom we nou toch in godsnaam therapeut waren geworden. Moeilijkheden en mooie gebeurtenissen kwamen voorbij en ook onze meningsverschillen vochten we daar uit. Want Ronald was naast zachtaardig ook vasthoudend.

En... we konden samen ook heel fijn stil zijn..

Dit alles Ronald had ik je heel graag nog willen zeggen...

*Jouw vakmanschap leeft verder in onze
handen, zo tastbaar. Het verdriet in
ons hart om je heengaan, zo voelbaar.*

Ronald Jansma

4e jaars studenten haptotherapie, Doorn

*Tekst opgesteld door Joke Gerritsen voor de
advertentie in NRC 2 april 2009*

Jolanda Oldenhave

Toen de vraag kwam of iemand uit onze klas een stukje over Ronald Jansma zou willen schrijven, voelde ik direct een volle JA opkomen. Graag wil ik uiting en woorden geven aan dat wat er is en Ronald verdient zeker een plek binnen ons vakblad. Al meerdere malen ben ik er voor gaan zitten maar er kwam niets op papier. Ik wil over hem schrijven om anderen te laten lezen en tegelijkertijd ook aan hem schrijven. Want ik heb hem nog zoveel te vertellen, al spraken we nooit honderduit met elkaar. Daarom sta ik mezelf toe deze mengeling te kiezen, waardoor woorden ineens gaan vloeien. Dit is het resultaat.

Helder en zacht, met weinig woorden, zo heb ik Ronald leren kennen als vakdocent binnen onze Beta 16. Ik ben vierdejaars student aan de haptotherapieopleiding in Doorn. Ronald was en is, samen met Monica Pollmann, mijn vaste docent. Ik heb veel van hem geleerd, als mens, als vakman, en helaas ook nu weer door zijn overlijden.

Maar hij is er niet meer - je bent er niet meer, niet meer in ons midden. Helaas overleden op 28 maart jongstleden, te snel, te pijnlijk, onvatbaar en tegelijkertijd zoals het is. Door dat plotselinge ben je ook nog zo aanwezig, in mijn gedachte en tijdens de opleidingsdagen. Voelbaar en zichtbaar nog in ons midden waarbij je ogen gingen glimmen als het kloppend was binnen de groep, dat staat nog scherp op mijn netvlies.

Ronald, je was warm, helder, rechtvaardig, één geheel, gewoon een mens, een bijzondere man. Ik heb tegen je opgekeken, ben bang geweest voor je tederheid, blij met het moment dat ik daadwerkelijk contact met je aanging. Ik heb me zeker uitgenodigd gevoeld mezelf als compleet mens te voelen en laten zien. Ik voel dankbaarheid dat ik je heb mogen leren kennen en ook van jou ons vak in mijn vingers heb mogen krijgen.

Ronald was een man die zijn vak als haptotherapeut verstond en het leven als mens leefde. Hij verstond de kunst van het zijn. Hij heeft zijn leven geleefd, al was het veel te kort.

Lezers, het overlijden van Ronald heeft een grote impact, zowel op mij persoonlijk als op een ieder die ik binnen mijn opleiding en vakgebied tref. We hebben een prachtig afscheid gehad, waardig en heilzaam. Mijn dank daarvoor aan de Academie en aan Ronald zijn familie die daarbij aanwezig was. Wauw, diep respect hiervoor. Jullie allen al wat nodig is bij het verwerken van dit verlies toegewenst.

Achter iedere traan van verdriet schuilt een glinstering aan een mooie herinnering aan Ronald.

Ronald, dank je wel, voor alles en ik mis je!

Voor u gelezen

***De wind is ook een denkbeeld -
interview met Piet Meeuse, auteur van Wind!***

Peter Henk Steenhuis

Onderstaand interview over het boek van Piet Meeuse is met toestemming overgenomen uit Trouw (11 februari 2009). Het gaat over zijn prachtige verzameling verhalen, beschouwingen en notities waarin de wind een hoofdrol speelt. Alles wat leeft ademt en adem is bewegende lucht, is de wind waar het leven mee begint. Een boek voor in de wachtkamer.

Tekst in bezit van drukker.

Hoeveel tekst is dit?

Kan ik deze tekst niet krijgen?

Van het Kenniscentrum

Margriet van Andel en Els Plooi

kenniscentrum

haptonomie

www.kenniscentrumhaptonomie.nl

Aanwijzing voor lay out: hier logo kenniscentrum bij plaatsen, net zoals in het maartnummer op pagina 23

Platform

Opnieuw is het platform, dat de mogelijkheden om te komen tot een Stichting Kenniscentrum Haptonomie onderzoekt, bijeen geweest. De fase waarin het platform zich nu bevindt is die van begroten en ontwerp statuten bekijken. Daarna weten de deelnemende organisaties waar ze, ook financieel, aan toe zijn bij deelname. Er wordt gesproken over de personele invulling en over de locatie, maar dit is van later orde. Ook is er sprake van het overgaan van Haptonomisch Contact in een wetenschappelijk tijdschrift Haptonomie, als uitgave van het Kenniscentrum. We hopen in november 2009 klaar te zijn met het voorbereidende werk.

Onderzoek

Els Plooi neemt deel aan de commissie wetenschap en onderzoek van de VVH en brengt sinds zij voor het Kenniscentrum werkt ook van daaruit haar kennis over onderzoeksmethoden en haar contacten bij Universiteiten in bij de VVH. Zoals bekend bij VVH-leden loopt er een onderzoek in Leuven, en staat er een groter onderzoek op stapel in Amsterdam (zie voor verdere informatie op de ledenpagina van de VVH). Daarnaast begeleidt het Kenniscentrum een onderzoeksstageaire van de Universiteit Utrecht. Zij is master student psychologie en moet voor haar studie een onderzoek doen waarin een controlegroep is opgenomen. Voordeel van dergelijk onderzoek is dat het wetenschappelijk serieuzer wordt genomen. Zij heeft een vragenlijst ontworpen i.s.m. de Universiteit en het Kenniscentrum, waarmee ze een vooronderzoek gaat doen naar de werking van haptonomische begeleiding (haptotherapie of pre-haptonomische zwangerschapsbegeleiding) bij paren met vruchtbaarheidsproblemen die een IVF-behandeling hebben gehad. Afhankelijk van de uitkomst van dit vooronderzoek (met kleine aantallen) kan er een vervolgonderzoek komen met grotere aantallen respondenten. Zij bestudeert hiervoor literatuur en onderzoek op het gebied van haptonomie en haptonomische zwangerschapsbegeleiding. Haar bevindingen zullen t.z.t. te vinden zijn op de website van het Kenniscentrum.

Theorieontwikkeling

Op verzoek van de Academie voor Haptonomie levert het Kenniscentrum een doorlopende bijdrage aan theorieontwikkeling, in samenwerking met de onderwijscoördinator en docenten. Ook ondersteunt het KCH structureel voor de Academie het programmeren van lezingen en de bijdrage aan de Opening Academiejaar.

Bijdragen

Op aanvraag geeft het Kenniscentrum ofwel zelf presentaties, of zoekt iemand binnen haar netwerk die dat kan doen.

Netwerken

Er zijn nog aanmeldingen mogelijk voor de twee netwerken die het KCH opzet:

- netwerk Haptonomie voor mensen met een verstandelijke beperking
- netwerk Psychologen en pedagogen in de haptonomie.

Aanmelden kan bij info@kenniscentrumhaptonomie.nl. Graag met vermelding van opleiding(en) en adres, telefoon en emailadres.

Het verleden bewaren

In de bibliotheek van de Academie voor Haptonomie zijn diverse video's met opnames die niet verloren mogen gaan. Deze worden stuk voor stuk op DVD gezet. Wie deze in wil zien: neem contact op het het Kenniscentrum om een afspraak te maken. Ook proberen we alle documenten vanuit het verleden voor de toekomst te bewaren.

Aanwinstenlijst Bibliotheek

- Dolto, Catherine l'Haptonomie périnatale - DVD, Frans- of Engelstalig af te spelen, uitg. Gallimard*
- Albers, Lonneke Leren luisteren naar het lichaam, 1997, afstudeerscriptie Faculteit Klinische Psychologie, Universiteit van Utrecht – onderzoek naar lichaamsgerichte therapieën na seksueel misbruik*
- Liem, Nathalia, Rineke Brinkma en Geertje Bouwman
In verbinding, 2006, uitgave van de VHZZB*
- Veldman, Ietje Wat is het effect van haptotherapie op de kwaliteit van leven van de cliënt?, 1999 – afstudeerscriptie Faculteit Sociale Wetenschappen, Open Universiteit.*

Scripties geschreven in het kader van de opleiding tot haptotherapeut aan de Academie voor Haptonomie in Doorn.

Asselbergs - Looveren van, Magda

Dit is wie ik echt ben en het is goed

overbelastingsklachten/burnout

Blokland van Monique

Over Bezorgdheid gesproken

(be)grenzen van "zorgen voor de ander"

Buwalda, Annemarie

Roepend en bang te worden gehoord.

Over hechting

Daum, Dederiek

Welkom zijn.

Haptotherapie bij hechtingsproblematiek

Kok, Jacqueline

Rouw

Masselink, Giny

Dragen

basis – hechting – dragen

Tuinenburg Cora

www. ? Op zoek!

Angst – je eigen plek durven innemen

Wolda, Annette

Mag ik er zijn?

Bestaans-en zijswijzen & affectieve bevestiging

Ingezonden brief

Terug naar de eenvoud

Det Matterman

Haptonomisch Contact lees ik al een behoorlijke tijd. Soms word ik geroerd door een artikel. Soms geniet ik van de prachtige woorden die gevonden zijn om gevoelens en situaties weer te geven, maar ik raak soms ook het spoor bijster als de filosofische kant erg uitgediept wordt. Ik begrijp dat de wetenschappelijke onderbouwing onderhand een must is, toch het prikkelde mij om de eenvoud weer eens naar voren te brengen, waaruit blijkt hoeveel goeds de therapie op haptonomische basis aan kan reiken. Dit is mijn verhaal.

Twintig jaar geleden. Ik ga om mij beter te voelen aan haptonomie doen en weet helemaal niet wat dat inhoudt. De fysiotherapeute waar ik de afspraak mee maak klinkt aan de telefoon aardig. Dat is al heel wat. De eerste afspraak gaat niet door vanwege autopech. Nog weer een week wachten. Op de nieuw afgesproken datum en tijd ga ik met haar mee naar boven. De kamer is licht, maar niet groot, een klein bureau, een paar stoelen en een massagebank. Ik mag gaan zitten en de therapeute vraagt dan de reden waarom ik kom en ook het één en ander over mijn leven. Ze heeft vriendelijke ogen en is niet in het wit gekleed, dit doet mij goed. Dan vraagt ze mij wat kleren uit te doen en op mijn buik op de massagebank plaats te nemen. Ik zie en voel dat ze de bank nadert. Ze komt dus steeds dichterbij mij. Ik ben afgrijselijk bang. Als ze mij zo dadelijk aanraakt, wat gebeurt er dan. Hoe is haar oordeel. Ze kan me vermorzelen.

Maar ze legt haar handen zacht en open op mijn rug en zegt, “voel mijn handen maar”. Twee handen die vol op mijn onderrug liggen. Ze verplaatst ze af en toe een stukje. Zomaar twee open handen op mijn rug. Ze heeft geen handschoenen aangetrokken, maar raakt mij echt aan. Ik voel mijn huid reageren. Dit komt binnen als een kanonskogel. De fysiotherapeute doet normaal terwijl ze bezig is en leunt ondertussen tegen de bank. Ik voel haar lichaam werkelijk heel dichtbij. Wat gebeurt er met mij. Mijn rug gaat helemaal zoemen. Dan is het tijd om te gaan en mag ik de volgende week terugkomen. Enkele dagen later zit ik thuis met mijn rug tegen de oude appelboom en voel nog steeds een bijzondere warmte waar haar handen mij beroerd hebben. Ik kan er niet over uit. Het is zo’n vreemde gewaarwording, ik begrijp niet wat mij overkomt en het is het begin van een lange ontdekkingsreis op zoek naar mijn eigen zelf.

Verder terug in de tijd. Ik ben zestien en heb werk als typiste gevonden! Het accountantskantoor zetelt met de medewerkers op de eerste verdieping. Dan ineens moet ik van werkplek veranderen, al na veertien dagen. Niet alleen krijg ik een andere werkplek, mijn voornaam is al eerder veranderd. Ik mag mijn werk gewoon voortzetten maar niet in het zicht van de overige werknemers. Een verdieping hoger wordt nog een rommelkamer ontdekt...

Is dit het waar ik zou moeten gaan werken? Dit hok, die afmetingen niet meer dan twee bij twee meter? Een peertje aan het plafond en een ondefinieerbaar soort roodbruin ruitjesbehang op de wanden. Nu wordt er een bureau, stoel en mijn typemachine neergezet. Aan de linkerkant een raam met uitzicht op de Hoofdstraat. Het raam kan open. Geuren en het geroezemoes van de straat dwarrelden naar binnen en zijn mijn gezelschap op deze lange dagen. Vrijwillig neem ik elke morgen op de enige stoel plaats en typ wat mij aan typewerk gebracht wordt. Van binnen een verscheurd en machteloos gevoel over het hier moeten bezig zijn. De chef geeft aan dat ik aan later moet denken, wanneer mijn ouders er niet meer zullen zijn. Om 10:00 een kop koffie. Om 11:00 een tweede kopje. 's Middags een kop thee en later nog een dagelijks snoepje van een oudere medewerker. Hij zegt niet veel maar zijn uitdrukking drukt medeleven uit. Na zeven maanden volgt er toch ontslag en is deze nachtmerrie voorbij. Vergeten was mijn devies, dat denk je dan.

Met het eerste voorbeeld wil ik vooral laten zien dat de meest simpele aanraking en presentie van een therapeut in de eerste sessie al een onbewuste omkering in mijn belevingswereld opriep. En waarom dan die tweede ervaring? Vanwege de twee uitersten, de tegenstelling: de ene ervaring gezond makend, de ander ziekmakend.

Lidmaatschap VVH voor haptotherapeuten zonder vooropleiding in de gezondheids- of welzijnszorg

***Helène Kleijburg, Tinka ten Klooster, Karin Marquering, Freda Oosting,
Charlotte Stelder en Mart Blom***

Haptotherapeuten die geen afgeronde HBO-vooropleiding hebben in de gezondheids- of welzijnszorg kunnen niet lid worden van de VVH. Zes toekomstige haptotherapeuten tekenen protest aan bij het VVH- bestuur. Hieronder hun argumenten.

Straks, na ons eindexamen aan het Instituut voor Toegepaste Haptonomie (ITH), kunnen wij niet lid worden van de VVH, noch opgenomen worden in het Register van

Haptotherapeuten. Oorzaak: onze HBO-vooropleiding of universitaire studie zit in een andere richting dan de gezondheids- of welzijnszorg. Wij zijn het hier niet mee eens en hebben daarom het VVH-bestuur gevraagd deze onnodige voorwaarde voor lidmaatschap te schrappen. Onze argumenten zijn de volgende:

De kwaliteit van een haptotherapeut wordt niet bepaald door zijn vooropleiding, maar door andere factoren. Een goede haptotherapeut is present, is betrokken, stelt zich gelijkwaardig op, neemt waar en reageert zonder oordeel, is transparant en communicatief vaardig, weet de cliënt aan spreken op zijn eigen vermogen en is in staat de methodiek op een zorgvuldige en juiste manier toe te passen. Deze competenties en vaardigheden, de mensontwikkeling hiernaartoe, hebben wij geleerd en doorgemaakt gedurende onze opleiding aan het ITH. Wij ervaren in het aanwezig zijn van deze kwaliteiten geen wezenlijk verschil tussen studenten die wel of niet een afgeronde HBO-vooropleiding hebben in de gezondheids- of welzijnszorg.

Het Instituut voor Toegepaste Haptonomie (ITH) is een door de VVH geaccrediteerde opleiding. De VVH heeft er dus vertrouwen in dat het ITH op de juiste manier mensen tot haptotherapeut opleidt, en dat mensen waarbij dit niet lukt afvloeien. In de praktijk werkt dit op de opleiding ook zo. Wij vinden het vreemd en inconsequent dat het diploma behaald aan een geaccrediteerde opleiding niet leidt tot opname in het Register van Haptotherapeuten en de mogelijkheid om VVH-lid te worden.

Onze uitsluiting van het VVH-lidmaatschap leidt tot concurrentievervalsing. Waar cliënten van VVH-geregistreerde haptotherapeuten zich met hun aanvullende verzekering meestal tot hun zorgverzekeraar kunnen wenden om de behandeling (gedeeltelijk) vergoed te krijgen, moeten onze cliënten de behandeling vaker zelf opbrengen. Terwijl wij exact dezelfde opleiding hebben gedaan, is onze uitgangspositie slechter.

De VVH laat kansen liggen. Onze achtergrond is divers. Onder ons zijn musici, een journalist, een doctorandus in de kunstgeschiedenis, een Wageningse ingenieur. Ieder van ons zal vanuit haar achtergrond een bepaalde (beroeps)groep kunnen aanspreken en interesseren voor haptotherapie.

Wij worden graag lid van de VVH. Behalve een keurmerk voor kwaliteit en opname in het register voor haptotherapeuten zullen wij ons door het lidmaatschap meer betrokken en gesteund voelen bij en door de beroepsgroep. Wij willen ons verbinden met de enige echte beroepsvereniging voor haptotherapeuten.

Tenslotte. Wij hebben het gevoel dat wij het waard zijn om toegelaten te worden. We zijn gedreven, enthousiast over een vak met een mensvisie als deze en willen er graag volwaardig mee aan de slag. Straks, op ons eindexamen, zullen wij op precies dezelfde manier worden beoordeeld als onze collega-studenten die de gevraagde vooropleiding wel hebben. Geheel in lijn met het gedachtegoed van de haptonomie, waarin gelijkwaardig mens-zijn vertrekpunt is, vragen wij de VVH om gelijke behandeling.

Reacties zijn welkom: info@helemaalmens.nl

Netwerkbijeenkomst 'Haptonomie uitdragen'

Op vrijdag 19 juni 2009 vindt de tweede Netwerkbijeenkomst 'Haptonomie uitdragen' plaats. Het thema van deze bijeenkomst is 'Aansluiten bij je doelgroep'

U zult deze middag worden uitgedaagd om samen met collega's een casus die een ieder kan tegen komen bij verzorgen van een training, lezing of cursus te behandelen, te bespreken en elkaar te voeden in het zoeken naar eventuele 'oplossingen'.

Het Netwerk 'Haptonomie uitdragen' is in 2007 opgezet voor mensen die regelmatig lessen of trainingen op het gebied van haptonomie geven aan studenten of werkenden in gezondheidszorg, welzijn, onderwijs of binnen het bedrijfsleven. Met het netwerk stelt de academie mensen in de gelegenheid ervaring met collega's uit te wisselen en van elkaar te leren.

U kunt zich te allen tijde aansluiten bij dit netwerk!

Kijk voor meer informatie en aanmelding op de website: www.haptonomie.nl

Datum	Vrijdag 19 juni 2009
Tijd	14.30 uur – 17.00 uur
Locatie	Academie voor Haptonomie te Doorn
Kosten	€ 55,- inclusief koffie, thee en borrel na afloop

Agenda

Deze agenda is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Er kunnen echter altijd nieuwe activiteiten of wijzigingen zijn, bijvoorbeeld in de data. Informeer daarom vooraf altijd nog even bij de betreffende organisatie, c.q. opleiding haptonomie. Zie ook:

www.haptonomischcontact.nl/agenda

www.ith-haptonomie.nl

www.haptonomie.nl

www.synergos.nl

2 april 2009

- Lezing Autonomie en hechting, onlosmakelijk verbonden.

Academie voor Haptonomie, Doorn

20 november 2009

- Lustrumcongres Haptonomish Contact,
Jaarbeurs Utrecht,

*Wilt u uw activiteit ook vermeld zien in deze agenda? Mail uw gegevens naar:
c.den.herder@kpnplanet.nl*

Nog geen agenda ontvangen!

Niet meer tekst gekregen. Ik kom uit op 28 pagina's

ROËL uw partner in verzekeringen

Haptotherapeuten Verzekeringspakket

Financieel Adviesbureau ROËL biedt voor haptotherapeuten de mogelijkheid verzekeringen te treffen met aantrekkelijke voordelen in de vorm van:

- collectiviteitskorting -
- uitgebreide specifiek op beroep afgestemde dekking -
- persoonlijke advisering -

PRAKTIJKPAKKET

- Aansprakelijkheid beroep
- Rechtsbijstand beroep
- Extra kosten / bedrijfsschade
- Inventaris

PRIVÉ-PAKKET

- Woonhuis
- Inboedel
- Auto
- Aansprakelijkheid privé
- Rechtsbijstand privé
- Doorlopende reis

INKOMEN EN ZORGPAKKET

- Pensioen
- Arbeidsongeschiktheid
- Ziektekosten
- Ongevallen

Financieel Adviesbureau ROËL

Antwoordnummer 358
3740 VB BAARN
telefoon 035 54 890 90
Fax 035 54 890 91

